

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Siedlce, Podlasie, Mazowieckie, Królestwo Polskie

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum Ziemi Podlaskiej Oddziału PTK w Siedlcach

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

zbiory muzealne oddziału PTK w Siedlcach

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

W 1909 oddział PTK w Siedlcach utworzył Muzeum Ziemi Podlaskiej.

W muzeum gromadzono eksponaty z zakresu różnych dyscyplin naukowych: archeologii, etnografii, geografii, geologii, historii, numizmatyki oraz przyrody.

Daty działalności / zakres czasowy:

1908-1918; 1928-1944; 1967 dzisiejsze Muzeum Regionalne w Siedlcach.

Dostępność

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

lokalna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Zabytki archeologiczne, numizmaty, książki, albumy, etnograficzne - sztuki ludowej

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
--	---------	---------

ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmin a/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Muzeum Regionalne w Siedlcach ul. Piłsudskiego 1 08-110 Siedlce	1910 lokal w budynku Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego,
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	tel. (25) 632 74 70 muzeumsiedlce@interia. pl	
GODZINY OTWARCIA	wtorek, piątek: 10:00-18:00 poniedziałek, środa, czwartek, niedziela: 10:00-16:00	
DYREKTORZY	Andrzej Matuszewicz	
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadopt owany)	Budynek Starego Ratusza z 2 poł XVIII w.	

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Muzeum Ziemi Podlaskiej; Muzeum Podlaskie; Muzeum Regionalne w Siedlcach

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Koncepcja utworzenia muzeum wypływała z założeń statutowych organizacji.

Celem było: „[...] gromadzenie wszelkich zbiorów krajoznawczych i udostępnienie tych zbiorów do użytkowania publicznego.” (Rocznik PTK 1908, s. 47).

“Jednym z pierwszych obowiązków obywatela jest bez zaprzeczenia, dokładna znajomość swego kraju...Rozbudzać samowiedzę narodową przez zaznajamianie się ze wszystkim co dotyczy kraju, jego historii, pamiątek, flory, fauny, archeologii i etnografii, przemysłu i handlu, zbadać go pod względem naukowym – oto szeroki i daleko sięgający cel Towarzystwa. W dążeniu do urzeczywistnienia tego celu, by choć w małej części złożyć daninę swych uczuć tej części kraju, którą zamieszkujemy, a która nosi piękne miano Podlasia, zawiązaliśmy siedlecki Oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.”
Główny nacisk w pracy krajoznawczej położono na gromadzenie zbiorów obejmujących swoim zasięgiem całe Podlasie.

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Ziemia Podlaska

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Oddział PTK w Siedlcach, z prezesem Jarosławem Chetmińskim

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Jarosław Chełmiński stanął na czele komitetu w celu zorganizowania wystawy przyrodniczo-krajoznawczej

1909 - pierwszy bibliotekarz i kustosz muzeum Wacław Sokół-Adamczewski

1913- Kustosz Leon Markuszewski

Jarosław Rakowiecki - Prezes Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Kalendarium (historia instytucji)

22 marca 1908 r. z inicjatywy 13 osób zawiązuje się w Siedlcach pierwsze "Organizacyjne Zebranie", którego Zarząd tymczasowy, z Jarosławem Chełmińskim na czele, doprowadza do zwołania w dniu 22 listopada 1908 r. "Pierwszego Ogólnego Zebrania Członków" powierzając stanowisko prezesa Zarządu ks. prałatowi Józefowi Scipio del Campo.

Głównym celem było: „rozbudzać samowiedzę narodową przez zaznajamianie się ze wszystkim co dotyczy kraju, jego historii, pamiątek, flory i fauny, archeologii i etnografii, przemysłu i handlu, zbadać go pod względem naukowym”.

22 listopada 1908 r. Jarosław Chełmiński wysunął wniosek zorganizowania wystawy przyrodniczo-krajoznawczej. Zarząd utworzył Komitet Wystawowy i opracował kwestionariusz, skierowany do elity intelektualnej Podlasia, związany z aktualnym stanem przyrody i krajoznawstwa na Podlasiu.

Kwestionariusz brzmiał:

„Zarząd Oddziału prosi Szanownego Pana o łaskawe wypełnienie niżej podanego kwestionariusza, który pozwoli na zorientowanie w tym, co posiadamy na Podlasiu z dziedziny przyrody i krajoznawstwa.

1. Czy Sz.P. posiada jakiegokolwiek zbiory lub okazy z dziedziny przyrody, archeologii, numizmatyki i historii, jeżeli tak, to jakie mianowicie?
2. Czy Sz. P. może nam wskazać osoby, które posiadają podobne zbiory lub okazy, jeżeli tak, to prosimy o wskazanie dokładnego adresu.
3. Czy nie mógłby Sz. P. wskazać miejsc godnych widzenia pod jakimkolwiek względem historycznym, archeologicznym lub ściśle przyrodniczym (pomniki, stare obrazy, wykopaliska, kaplice i kościoły, ruiny, kamienie, rośliny itp.)?
4. Czy istnieją podania lub baśnie, dotyczące osobliwości, lub związane z tradycjami danej okolicy?
5. Czy grozi osobliwości tej jakie niebezpieczeństwo zagłady; jeżeli tak, to z czyjej strony?
6. Jakie należałoby przedsięwziąć kroki, ażeby osobliwości uchronić od zagłady lub uszkodzeń?
7. Czy te osobliwości były fotografowane przez kogo i czy można je fotografować?
8. Jaki przemysł uprawia ludność miejscowa (tkactwo, sitarstwo, garncarstwo, itp.)?
9. Czy ludność miejscowa zachowała stroje swe wieśniacze; jeżeli tak, to gdzie mianowicie

(nazwa wsi, osady itp.)?

10. Czy przechowywała ludność miejscowa charakterystyczne obyczaje lub obrzędy (religijne, społeczne itp.)?

W odpowiedzi na kwestionariusz dotyczący organizacji wystawy przyrodniczo-krajoznawczej otrzymano „175 odpowiedzi zawierających szczegółowe wiadomości o materiałach krajowych Ziemi Podlaskiej: o dawnych kościołach, zamkach, pomnikach, wykopaliskach, pieśniach, strojach ludowych, tradycyjnych obchodach i zbiorach, znajdujących się u osób prywatnych. Zgromadzony materiał Oddział rozszegregował wg treści i miejscowości.”

W 1909 oddział utworzył Muzeum Ziemi Podlaskiej. W muzeum gromadzono eksponaty z zakresu różnych dyscyplin naukowych: archeologii, etnografii, geografii, geologii, historii, numizmatyki oraz przyrody.

W 1910 Oddział zwrócił szczególną uwagę na powiększenie księgozbioru naukowo-krajoznawczego niedawno utworzonej biblioteki. Dzięki uprzejmości Prezesa Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, Jarosława Rakowieckiego, Oddział PTK w Siedlcach uzyskał lokal, w którym mógł pomieścić swój dobytek.

Próby ówczesnego kustosa Wacława Sokół-Adamczewskiego podejmowane na temat zorganizowania wystawy napotykały na duże trudności (Rocznik PTK, 1910, s. 211), wobec czego nie upierano się zbytnio, aby posiadać własną ekspozycję. Nie zrezygnowano jednak z gromadzenia zbiorów.

W 1913 roku ukonstytuował się nowy Zarząd. Kustoszem został Leon Markuszewski.

Kryzys wojenny zahamował działalność organizacyjną.

Oddział PTK w Siedlcach reaktywowano dopiero w 1927 roku. Z polecenia Rady Opiekuńczej Muzeum Ziemi Podlaskiej im. M. Asłanowicza utworzono komitet, w celu wskrzeszenia Oddziału PTK. Wybrano nowy Zarząd, przewodniczącym Komisji Muzealnej został inspektor szkolnictwa powszechnego J. Nowak.

10 września 1928 Uchwałą Rady Miejskiej utworzono Muzeum Ziemi Podlaskiej im. Mieczysława Asłanowicza, byłego działacza Oddziału, z siedzibą w Starym Ratuszu, jako placówki wielodziałowej o zasięgu regionalnym, reprezentującej historię, przyrodę i kulturę Podlasia.

Wybuch II wojny światowej przerwał działalność Oddziału PTK w Siedlcach.

1944 r. pożar Starego Ratusza, część zbiorów uległa zniszczeniu, część dostała się w ręce prywatne, dzięki temu przetrwała.

1965 r. inicjatywa reaktywowania przedwojennego muzeum.

1 stycznia 1967 r. utworzono Muzeum Ziemi Podlaskiej.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Już w pierwszym roku funkcjonowania -1909 - Muzeum otrzymało 249 następujących okazów muzealnych: „19 diapozytywów, 88 kart widokówek (wydanie Tow. Kraj.), 66 okazów mineralogicznych, 49 okazów numizmatycznych, 17 okazów zoologicznych, 1

przedmiot archeologiczny, 8 zabytków historycznych, 1 zabytek sztuki ludowej” (RPTK, 1909, s. 162) oraz 6 pudełek owadów.

W 1910 roku . W 1910 r. podwoiła się liczba zbiorów z zakresu mineralogii, numizmatyki, historii. Pozyskano także większą ilość eksponatów zoologicznych.

Zbiory muzealne i biblioteczne liczyły: 19 diapozytywów, komplet pocztówek PTK, 121 okazów mineralogicznych, 106 numizmatycznych, 59 zoologicznych, 6 pudełek owadów, 1 archeologicznych, 23 zabytków historycznych, 118 książek, 5 albumów, 11 map.

W 1911 dzięki ofiarności ziemian muzeum otrzymało: 1. Album Napoleona Ordy; 2. *Monumenta Regum Poloniae. Cracoviensia*, Petropoli 1852; 3. Mapa Dawnej Polski – wydana w Paryżu 1859 r. w 48 sekcjach, itp.

W 1912 r. zbiory muzeum wzbogaciły się jedynie o kolekcję przeźroczy widoków z Kamieńca, jeden eksponat faunistyczny oraz dar doktorowej Wyszomirskiej, która ofiarowała 70 starych monet.

W 1912 Biblioteka powiększyła się o 10 numerów, muzeum zaś o jeden okaz faunistyczny i kolekcję widoków z Kamieńca.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Strategia pozyskiwania zbiorów

Zarząd utworzył Komitet Wystawowy i opracował kwestionariusz, skierowany do elity intelektualnej Podlasia, związany z aktualnym stanem przyrody i krajoznawstwa na Podlasiu.

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Okoliczni ziemianie

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Jedną z pierwszych form pracy Oddziału PTK było zorganizowanie wystawy przyrodniczo-krajoznawczej. Wniosek wysunął Jarosław Chełmiński na zebraniu 22 listopada 1908 r. Wystaw nie doszła do skutku.

Nie wiadomo również jak wyglądała ekspozycja, gdyż główny nacisk kładziono na gromadzenie zbiorów.

Wystawy czasowe

brak danych

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

brak danych

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

lokalny

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Oddział Siedlecki, „Rocznik PTK” 1908, s. 151-157.

Oddział Siedlecki, „Rocznik PTK” 1909, s. 162.

Oddział Siedlecki, „Rocznik PTK” 1910, s. 211.

Oddział Siedlecki, „Rocznik PTK” 1911, s. 225.

Oddział Siedlecki, „Rocznik PTK” 1912, s. 142.

S. Szymański, *Muzea Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego 1906-1950*, Warszawa 1990, s. 77-78

Beata Kozaczyńska, *Polskie Towarzystwo Krajoznawcze w latach 1908-1939*, „Szkice Podlaskie” 9, 172-182, 2001 (kolekcja cyfrowa bazhum.muzhp.pl).

Beata Kozaczyńska, *Dzieje Muzeum Regionalnego w Siedlcach (1928-1967)*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny, t. 3, 2005, s. 144-169 (kolekcja cyfrowa bazhum.muzhp.pl).

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Ciekawe cytaty

„Brak funduszy, brak osób, oddających się z zapałem krajoznawstwu utrudnia szerszą działalność, tym bardziej, że liczniejsze zebrania, odczyty i wycieczki są nader utrudnione, potrzeba zatem ograniczyć się do czynności

przygotowawczych, przez zwiększenie biblioteki i zbiorów przyrodniczych".
(Rocznik PTK 1912, s. 142)

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Małgorzata Wawrzak

Data sporządzenia karty:

27 kwietnia 2018

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

METADANE* (wypełnia redaktor/moderator portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	2018.05.08
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	Małgorzata Wawrzak
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	